

Aproape orice întâlnire cu un copil crescut după ultima moda se transformă, invariabil, într-un prilej de reflecții deprimante. Nu este nevoie de o interacțiune prea complexă, este suficient să privești de la o distanță sanitară obiceiurile și manierele. Magazinul sau restaurantul sunt locurile ideale pentru a observa schimbarea de generații, dar cine vrea să facă un studiu mai aprofundat poate lua în calcul vizitele la domiciliu sau parcurile.

Primul lucru pe care îl observi este mulțimea de jucării din jurul copilului. Zeci, dacă nu chiar sute de obiecte colorate cât mai strident îi populează universul idilic. Nu se joacă, bineînțeles, cu toate, dar este bine să le aibă în preajmă și este bine ca nu cumva să se plictisească. Iar în cazul în care dă semne de agitație, să se poată interveni rapid cu încă o jucărie din impresionantul arsenal de distracții.

Din acest motiv (și din rațiuni de comoditate plus supraveghere) funcționează și televizorul la parametri maximi. Se preferă desenele animate cât mai tembele cu putință, iar copilul rămâne hipnotizat cu orele în fața ecranului. România ocupă locul fruntaș în întrecerea globală de îndobitocire a celor mici: aproximativ trei ore pe zi stă la televizor fiecare copil. Spre comparație, pe timpuri, grație avantajelor oferite de programul scurt al televiziunii naționale, iroseam mai puțin de o oră pe săptămână. Alte vremuri, altă lume. Acum, dacă luăm în calcul și timpul pierdut pe tabletă, telefon sau calculator, ajungem, fără îndoială, la încă vreo câteva ore bune de retardare progresivă. Dar, în mentalitatea curentă, e bine să fie conectat, să învețe că lumea se schimbă și să țină pasul cu schimbarea, ca nu cumva să rămână în urmă și să râdă ceilalți copii de el (despre influența dezastruoasă a televizorului și internetului vorbește admirabil profesul Virgiliu Gheorghe).

Tot jucăriile au constituit prilejul unei crize teribile Crăciunul trecut. Păpușa Elsa a dispărut din magazine spre disperarea părinților, terifiați de gândul că nu vor putea să le ofere odraslelor singurul lucru care contează în această lume. Din câte am priceput, penuria de Else s-a rezolvat, în cele din urmă. În schimbul unui preț mai mare, doritorii puteau achiziționa un model

de păpușă, care garanta, în principiu, că masa în familie nu va fi un scandal monstru. De Elsa și aventurile ei nu e foarte greu să afli după ce mai toți copiii pe care îi întâlnești se îngheață unii pe alții…

Jucăriile și gadgeturile nu semnifică altceva decât un simptom al inversării totale a raportului dintre părinți și copii, un proces început cu mulți ani în urmă (vezi, de pildă, romanele lui Turgheniev și Dostoievski), dar ajuns cumva la desăvârșire abia în vremea noastră. Părinții reprezintă, în esență, doar instrumentele de realizare a dorințelor copiilor. Nu mai au nicio autoritate, nicio experiență relevantă și nici prea multe de transmis. Și asta pentru că în primul rând chiar ei sunt cei care practică acest relativism ruinător. E o consecință de zi cu zi a ideii de progres. Dacă lumea înaintează mecanic spre culmi nebănuite de perfecțiune și armonie, atunci cei aflați mai aproape de punctul Omega al Istoriei (tinerii, copiii) dețin o înțelepciune superioară. De aceea, copilul nu trebuie dădăcit, nu trebuie bătut (Doamne ferește de traume, psihoze și sechele), nu trebuie contrazis și, mai recent, nu trebuie nici botezat. Cine este, în fond, părintele ca să ia decizii în numele copilului?! Doar copilul, în calitatea sa de ființă absolută, poate decide pentru sine.

Relativismul se vede în retragerea completă a părinților din educația celor mici. Ei nu știu și nici nu vor să știe ce e bine și ce rău (lumea e în schimbare și ce e astăzi bine, mâine s-ar putea să fie rău) și din acest motiv nu vor să își impună valorile, în cazul în care există. Cei mici trebuie să aleagă, se presupune, dintr-o varietate de modele. În realitate, educația și creșterea copiilor nu este niciodată neutră și presupune întotdeauna alegeri, chiar și prin refuzul de a le face. Drept consecință, copiii aleg după cum le dictează mediul, televizorul și calculatorul, așa că este de așteptat ca peste doar câțiva ani să avem o generație întreagă de prințese și prinți, care, bineînțeles, că se vor sfâșia între ei.

Altfel, ceea ce lipsește complet din educația celor mici este ideea (prezentă din abundență în povestirile clasice, vezi “Pinocchio”) că viața asta reprezintă, în fond, o vale a plângerii și că nimic bun nu se poate obține fără autodisciplină, fără eforturi, fără cultivarea virtuților, fără înfrângerea egoului (Robert E. Lee, către o mamă sudistă, venită cu copilul să primească un sfat de la marele general: “Teach him he must deny himself”). Or astăzi, dacă se practică din abundență ceva în ceea ce privește educația este tocmai cultivarea intensivă a egoului, “generația Eu”. Copilul vorbește peste părinți, țipă, urlă, face aproape tot ce-i trece prin cap și nimeni nu are curajul de a interveni cât de cât pentru a nu-i strivi personalitatea și dezvoltarea. Ba chiar primește și priviri sau vorbe admirative.

Dar mai e ceva. Încă țin minte destul de bine că atunci când eram copil, am primit mustrări, corecții fizice minore și lecții nu doar de la părinții mei. Unchi, mătuși, bunici și chiar vecini se simțeau responsabili să îmi atragă atenția viguros când făceam vreo prostie (“it takes a village to raise a child”, deși nu în sensul lui Hillary Clinton). Astăzi, însă, bunicii se bagă la competiția răsfățurilor (cu mic, cu mare la mall), iar familia extinsă abia dacă are curajul să pronunțe vreun

comentariu critic. Asta în cazul în care ar simți ceva în neregulă. De vecini, nici nu poate fi vorba, deoarece în orașele mari, oamenii care stau în același loc, abia dacă se mai salută.

Din explicațiile pentru distrugerea copiilor nu ar trebui să lipsească politicile deliberate îndreptate împotriva familiei, dintre care școala publică a avut și are un rol cheie. Abia odată cu școala copiii învață cu adevărat că familia nu este niciodată acasă.

Pe scurt, perspectivele sunt de-a dreptul sumbre cu generații întregi de oameni, incapabili să își controleze cele mai primare emoții și instincte. Însă nu e vina copiilor. "Cu un înfiorător simplism, extirpăm organul și pretindem funcția. Creăm oameni fără piept și așteptăm să fie plini de virtute. Luăm în derâdere onoarea și ne mirăm când găsim mincinoși printre noi" (C.S. Lewis, Desființarea omului). Împărații muștelor au intrat pe scenă.